

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

۲۰۲۴/۰۳/۰۲

نوشته: غوث جانباز

آیا وقوع جنگ در آسیای صغیر (قفقاز جنوبی) اجتناب ناپذیر است؟

آیا جنگ جدید میان آذربایجان و ارمنستان در راه است؟ این جنگ متدرجا در حال نزدیک شدن است. در اطراف این دو کشور و در کل در حوزه آسیای صغیر (قفقاز جنوبی) چه می گذرد؟ کشور ارمنستان اخیراً توانسته دور خویش ائتلاف جدی عده ای از کشورها را ایجاد نماید. حوادثی که طی روزهای اخیر بوقوع پیوستند، این نظریه را تأیید می نماید.

کدام کشور و چرا می خواهند ائتلاف را به دور ارمنستان به میان آرند؟ ائتلافی که دور ارمنستان در حال شکل گرفتن است، در آن به احتمال غالب کشور های مانند: هند، ایران، فرانسه و یونان قرار خواهند داشت. هسته اصلی ائتلاف دور ارمنستان را همین کشورها و همچنین قبرس تشکیل خواهد داد. در خور تأمل است که شکل گیری همچو یک ائتلافی، یک سال پیش اصلاً عملی به نظر نمی رسید، در حال که اکنون به مثابه "ائتلاف" کشور های با منافع متنوع در حال شکل گرفتن است.

معلومات دست داشته نقش و سهم کشور های شامل این "ائتلاف" را به شرح ذیل نشان می دهد:

- هند، تسلیحات ثقیل به شمول راکت های بالیستیک، توپخانه، زنجیردار ارسال می دارد؛
- فرانسه، دستگاه های متعدد راکت های ضد هلیکوپتر نوع "میسرال"، راکت ها با ظرفیت تخریب اهداف زمینی با مدار از ۲۰۰ تا ۲۵۰ کیلومتر و غیره تسلیحات را به ارمنستان می فرستد. تازه ترین بسته ای کمک های نظامی فرانسه را شخص سببسیاستیان لیکورنو وزیر دفاع این کشور به ارمنستان همراهی کرد.
- میرهن است که آذربایجان نیز دست زیر الاشه ننشسته و به شدت با تسلیحات عصری مجهز می شود. هرگاه به بودیجه های نظامی این دو کشور کوچک نظر بیاندازیم ارقام سرسام آوری را در خواهیم یافت...
- اوضاع چگونه پیش می رود، و اصل گپ چیست؟
- آذربایجان چه می خواهد؟

اینکه آذربایجان اراضی متعلق به خود را به شمول ناحیه قره باغ پس از سی سال از اشغال ارمنستان با "زور شمشیر" طی سال های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۳ (عملیات قره باغ) برگرداند، این اقدام هم حق اش بود و هم می تواند پیروزی بزرگ ملی اش تلقی گردد.

لیکن، علیرغم این دست آورد های تاریخی و بزرگ، آنرا نمی توان پیروزی نهائی و ستراتیژیک نامید، چرا؟ در اینجا حرف از برنامه ستراتیژیک و طویل المدتی در میان است که دکتربنیست های ترکیه و آذربایجان آنرا تدوین نموده اند، و در سدد عملی ساختن آن اند.

برای آذربایجان پیروزی ستراتیژیک دسترسی به دهلیز "زانگیزور" است، دهلیزی که از یک طرف آذربایجان را با متحد اصلی اش، یعنی ترکیه وصل می نماید، و از طرف دیگر راه را به سوی ائتلاف بی سابقه "اقتصادی- فرهنگی" جهان ترک تبارها با قوت نوین می گشاید. ارمنستان و برخی از کشورها (پت و آشکار) به شدت در مسیر تحقق این برنامه موانع ایجاد می نمایند. ارمنستان پیوسته تأکید می نماید که دهلیز "زانگیزور" نباید ساخته شود. طوریکه در بالا گفته شد، تعدادی از ائتلافیون ارمنستان نیز ایجاد این دهلیز را به ضرر خویش می دانند.

ایران در حال تدوین یک پیمان جدید با ارمنستان است. یکی از اجزای این پیمان امکان اعزام و حتی حضور قوای نظامی ایران را در ارمنستان قید می نماید. این حرکت ارمنستان (پیمان همکاری نظامی با ایران) در تقابل آینده با آذربایجان می تواند قوی و حتی سرنوشت ساز ارزیابی گردد.

پارادوکس ها در مناسبات کشور های و شکل گیری "ائتلاف" متضاد

د پاپو شمیره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غږه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکی په خیر و لولی

سوال به میان میاید که چگونه و به کدام مقصد، به اصطلاح لیبرال ترین کشور اروپا (شاید هم جهان)، یعنی فرانسه، ایران - بنیادگرا ترین کشور اسلامی (ممکن پس از حاکمیت طالبان در کابل) و هند که حکومت BGP آن فشارها و تضییقات بی سابقه و روز افزون را بالای مسلمانها وارد می نماید، دفعتاً "ائتلافی" را به دور ارمنستان شکل می دهند!؟

جواب می تواند قرار ذیل توضیح گردد :

جنگ جاری جهانی (سرد و گرم) در حال حاضر در چند لایه ادامه دارد :

- لایه ایدیالوژیک - یک تعداد کشور ها با گلوبالیزم مبارزه می کنند، عده ای با لیبرالیزم افراطی در ستیز اند. این تقابل مثل سابق پایرجا بوده و هنوز رفع نشده است.

در مقابل ائتلاف به دور ارمنستان، ائتلاف دیگری عملاً در حال شکل گیری است، و آن ائتلاف روسیه - ترکیه - آذربایجان و تا حدی از چین نیز در آن می توان یاد نمود.

- جنگ در لایه دسترسی به منبع و ثروت های طبیعی، ظرفیت های انرژی و همچنان مواصلات. در حقیقت جنگ به دور همین لایه ها با تشکیل ائتلاف ها و با ابعاد متضاد جریان دارد.

مشخصه اساسی این جنگ در اصل ذیل نهفته است :

در یک لایه، تو همکار و حتی "هم ائتلافی" من هستی، در حالیکه در لایه دیگر تو دشمن خواهی بود، یا دشمن تو می تواند همکار من باشد. یعنی معاملات و معادلات بین کشور ها به شدت چند طبقه ای شده اند .

در مثال ارمنستان این لایه ها و طبقاتی بودن معادلات بخوبی مشاهده می شود. ارمنستان عملاً به نحوی توانسته همکاری ستراتیژیک برخی از کشورها را که مراکز جدی قوه در منطقه و فرامنطقه به حساب می روند، به خود جلب نماید، و ظاهراً خود نیز عضو آن گردد.

وقتی ما به توازن قوا در آذربایجان و ارمنستان نظر میاندازیم، باید به دو مورد توجه نمائیم :

۱. معمولاً امکانات و ظرفیت های ائتلافیون ارمنستان از نظر دور نگهداشته می شود، و اینکه، این کشورها در صورت شروع جنگ گرم به کدام اقدامات مبادرت خواهند ورزید؟

۲. اهداف و ستراتیژی طویل المدت نظامی ارمنستان و آذربایجان در نظر گرفته نمی شود .

آنچه که به ستراتیژی آذربایجان ارتباط می گیرد، این ستراتیژی روشن است و در بالا قسماً به آن اشاره شد.

حالا سوال دیگری به میان می آید که بازیگران مشمول "ائتلاف" کدام اقدامات و به چه ترتیبی آنها را عملی خواهند ساخت؟

فرانسه، ایران، هند و خود ارمنستان با وضوح تمام نشان می دهند که به نحوی داخل ائتلاف هستند : به ارمنستان سلاح می فرستند، تامینات، لوژستیک، فعالیت های استخباراتی... را پیش می برند .

آذربایجان چگونه پیش می رود:

در حال حاضر اتکای اساسی باکو بالای ترکیه و سپس بر اسرائیل و به تعقیب آن تا اندازه بر پاکستان است. پاکستان بر مبنای فطرت و فلسفه ای وجودی اش، طبق معمول همزمان در گیر چند لایه ای دیگر نیز بوده، خود را عملاً میان دو آتش، ایران و هند واقع نموده است. وابستگی های شدید نظامی - اقتصادی هم از غرب و هم از رقیب ستراتیژیک غرب، یعنی چین دارد، وضعیت داخلی در این کشور بسیار نامطلوب و شکننده است؛ بنابراین، از پاکستان کدام فعالیت خاصی را در معادلات ستراتیژیک حوزه قفقاز جنوبی نباید توقع داشت.

بنابراین، عنصر اساسی موفقیت ستراتیژی آذربایجان، نخست وابستگی به ترکیه و به تعقیب آن به روسیه خواهد داشت .

الهام علی ایف، رئیس جمهور آذربایجان به تاریخ ۱۹ فبروری سال روان سفری داشت به ترکیه. جز مهم آجندای سفر اخیر علی ایف را در گفتگو با طیب اردوغان احتمال آغاز یک جنگ تمام عیار دشمنان ستراتیژیک و نیرومندی که توسط ائتلاف ضد آذربایجان (در اصل ضد ترکیه) به راه خواهند انداخت، تشکیل می داد. مبرهن است که آذربایجان صرف پس از کسب مشوره و توصیه ها و مشوره ها از طیب اردوغان و احتمالاً از ولادیمیر پوتین به اتخاذ اقدامات در مقابل ائتلافیون دست خواهد زد .

از جانب دیگر، منابع آگاه خاطر نشان می سازند که رجب طیب اردوغان در حال حاضر شروع جنگ تمام عیار را علیه ارمنستان توسط آذربایجان مصلحت، ممکن و بجا نمی داند؛ به باور اردوغان گذار به مرحله جنگ، آنهم به ابتکار آذربایجان هنوز نرسیده، چون این اقدام خود ترکیه را می تواند در برابر تهدید و خطرات کلانتر قرار دهد. خود ترکیه در حال حاضر در وضعیت خوبی قرار ندارد. لغزش آذربایجان و ترکیه در اثر تحریکات دوامدار

ارمنستان و "اتلافیون"، به طرف جنگ، می تواند تحرکاتی نظامی را در آسیای صغیر، بلکه از جانب یونان که رقیب دیرین ترکیه است به بار آورد.

فضای مبهم و غیر قابل پیش بینی کنونی آذربایجان را واداشته تا برای مدتی از حمله بالای تأسیسات ارمنستان خودداری کند، و در کل اقدامات نظامی را علیه ارمنستان به تعلیق آورد.

به نظر می رسد که جنگ میان آذربایجان و ارمنستان اجتناب ناپذیر بوده، دیر یا زود بوقوع خواهد پیوست. طوریکه در فوق اشاره شد، موقف و نظر ترکیه برای آذربایجان در رابطه به این موضوع اهمیت خاص دارد، چون ترکیه یگانه کشوریست که آذری ها به تمام معنی روی آن می توانند حساب نمایند. بدون حمایت همه جانبه ترکیه آذربایجان فاقد ظرفیت دخول به بازی های پیچیده است.

آیا جنگ در آسیای صغیر (قفقاز جنوبی) اجتناب ناپذیر است؟

جواب مختصر: چون ارمنستان شکست تحقیر آمیز و تاریخی را که از آذربایجان در سال ۲۰۱۰ و سپس در ۲۰۲۳ دید، به هیچ وجه فراموش نموده نمی تواند. از جانب دیگر کشور های منطقه، و عده ای از کشور های فرمانطقه پیوسته بر طبل حمله متقابل و انتقام از آذربایجان می کوبند و ارمنستان را به ضد آذربایجان تحریک می نمایند. با آنکه جنگ را این بار ارمنستان به راه خواهد انداخت (گرچه ارمنها همین اکنون نیز آرام ننشسته اند و همواره پوسته ها، استحکامات و سنگر های نظامی آذربایجان را در امتداد سرحدات دو کشور مورد هدف قرار می دهند. ارمن ها در آخرین مورد، منطقه ای خود مختار "ناهچیوان" را به تاریخ ۲۶ فیروزی مورد حمله راکتی قرار دادند. مسوولیت تأمین امنیت منطقه "ناهچیوان" به دوش ترکیه است. در یک کلمه، ارمن ها از هر ابزار ممکن کار می گیرند تا آذربایجان و ترکیه را تحریک به اقدامات نظامی به ضد خود نمایند.

در ماجرای در حال وقوع، ارمن ها و اتلافیون، کار زار بسیار موفق، در سطح بلند و همه جانبه تبلیغاتی را به راه انداخته اند. در رسانه های غربی آنقدر تبلیغ جانبدارانه به نفع ارمنستان طی حداقل یک سال به راه انداخته شده، که هرگاه همین فردا جنگ تمام عیار را ارمنستان با اتلافیون به ضد آذربایجان شروع نمایند، در رسانه های غربی همه با یک صدا باز هم آذربایجان را مقصر خواهند نمود، و بهانه برای شان "تلاش آذربایجان بخاطر ایجاد دهلیز "زانگیوزور" خواهد بود. رسانه ها تأکید خواهند کرد: "آذربایجان قوی و کلانتر بالای کشور کوچک و ناتوان مانند ارمنستان حمله نمود و غیره..." پارلمان های کشور های اروپا دفعتاً به رأی دادن به ضد آذربایجان خواهند پرداخت، قطعنامه های محکومیت به تصویب خواهند رسید، تحریم های تازه وضع خواهد شد.

به عنوان آغاز همین جنگ تبلیغاتی، رئیس جمهور اوکراین ولادیمیر زلینسکی قرار است به تاریخ ۴ مارچ به اشاره مراکز قدرت در کشور های غربی به ارمنستان سری بزند.

به نظر می رسد که سفر زلینسکی عجلاناً اهداف ذیل را دنبال می نماید:

- مطرح ساختن خود زلینسکی، اینبار در یک سنتز جدید، در جنوب قفقاز

- مطرح ساختن همزمان و یکجای زلینسکی و پاشینیان (صدراعظم ارمنستان) به حیث به اصطلاح "دو بازیگر دیموکرات و سر به کف ضد روسیه"

- اتحاد به اصطلاح "دو لیبرال و دیموکرات غربی".

این همه را رسانه ها و شبکه های مجازی وابسته به غرب وسیعاً به نمایش خواهند گذاشت، و دلچسپ تر آنکه، تمرکز بیشتر در ضد روسیه بودن این دو شخص خواهد بود. رسانه ها آذربایجان را دولت خود کامه و توتلیتار خواهند نامید. (گرچه حالا هم غالباً همین طور یاد می کنند)

کشور های ائتلاف ضد آذربایجان و ترکیه از مرحله شکل دهی توافق نامه های حقوقی و تفاهم نامه ها عبور نموده اند، ارسال اسلحه به ارمنستان به شدت جریان دارد.

در واقعیت، ارمنستان در ائتلاف به ضد آذربایجان - ترکیه ابزار بوده و ائتلافی ها کدام علاقمندی خاصی به خود آن ندارند. موتور و بازیگر اساسی در این معادله فرانسه است، طبیعتاً با مجوز کامل که از ایالات متحده امریکا به دست آورده است.

هدف اساسی اتلافیون:

شکست یا تخریب شکل گیری اتحاد ترک تباران به رهبری ترکیه و آذربایجان هدف اصلی اتلافیون را تشکیل می دهد. فرانسه، هند، ایران، ارمنستان، یونان هر کدام به نحوی نمی گذارند تا مقدمات امپراتوری دوم عثمانیه به میان آید. در حال حاضر، اتلافیون با ایجاد موانع سیاسی - رسانه ای سد راه ایجاد دهلیز "زانگیوزور" می شوند. ترکیه و آذربایجان در این مرحله نباید از راه زمین وصل گردند و نباید به هسته ای بزرگ دیگر ترک تباران که در حوزه آسیای مرکزی، کناره های دریا و الگا، دامنه های کوه های اورال و سائیریا مسکون اند دسترسی پیدا نمایند. ترک ها نباید به نیروی واحد و منسجم مبدل گردد.

طوریکه در فوق اشاره شد، این اقدام به سود چند کشور منطقه، قبل از همه ارمنستان، و فرامنطقه، فرانسه و ایالات متحده امریکا (که طبق معمول برنامه هایش را توسط سازمان های غیر حکومتی پیاده می نماید)، می باشد. ائتلاف کوشش می نماید تا با تحریک آذربایجان برای حمله بر ارمنستان سطح تنش را در منطقه افزایش دهد. ارمنستان چیز زیادی برای از دست دادن ندارد. در نتیجه تصادمات نظامی طی با آذربایجان، اردوی این کشور تا حد زیاد بی نظم و متلاشی شده است. از جانب دیگر، حملات راکت های دور برد ارمنستان بالای آذربایجان می تواند صنایع نفت- گاز و سایر زیربنای های این کشور را از فعالیت بیاندازد. تحریک وقوع تصادم نظامی هدف نزدیک ائتلافیون را تشکیل می دهد.

در صورت وقوع تصادم، انتقال و صدور نفت و گاز از آذربایجان که اقلام اساسی اقتصاد آنرا تشکیل می دهد، قطع می شود.

وضعیتی که در نتیجه تصادم به میان خواهد آمد به نفع کیست؟ چیز که مبرهن به نظر می رسد، وضعیت ناهنجار ارمنستان در این ماجرا بوده و دیگران از آن به حیث ابزار استفاده خواهند کرد.

از ماجرای وقوع احتمالی تصادم ایران سود خواهد برد، تضعیف صنایع نفت و گاز آذربایجان کاملا به نفع ایران است. یکی از تورید کنندگان اساسی مواد سوخت (عمدتا نفت) از آذربایجان دشمن ایران، یعنی اسرائیل است. فرانسه نیز وابسته به نفت و گاز آذربایجان نیست چون مواد سوخت مدنظر خود را از الجزایر به دست میآورد. از جانب دیگر، پس از آنکه مناسبات ایتالیا با لیبیا بر هم خورد، ایتالیا قسمتی از مواد سوخت خود را از آذربایجان تأمین می نماید.

به این ترتیب: گاز آذربایجان به ایتالیا و نفت آن به اسرائیل می رود. بنابراین، ایران و فرانسه در تئانی با ارمنستان در تشدید هر چه بیشتر اوضاع بدور آذربایجان کمر خواهند بست.

عصر دلچسپی که اخیرا در اروپا در حال سمت و سو گرفتن است، موضعگیری اتحادیه اروپا در برابر اقدامات ضد بشری اسرائیل در فلسطین می باشد. اروپا کوشش می کند (لااقل ظاهرا) از اسرائیل در رابطه به روش آن در غزه فاصله بگیرد و کمک های نظامی را به روی آن مسدود ساخته است. اتحادیه اروپا از نزدیکی اسرائیل (متحد ستراتیژیک ایالات متحده) و دریافت مواد سوخت، مخصوصا نفت از آذربایجان خشنود نبوده و احتمالا این مورد را نیز در آینده برای وضع تحریمات علیه آذربایجان بکار ببرد.

طوریکه در بالا تذکر یافت، ارمنستان از روی ناچاری و عقده های تاریخی در برابر آذربایجان و ترکیه به ماجرای که نتیجه نهائی آن قابل پیش بینی نیست به حیث ابزار مصرفی داخل می شود. ارمنستان در صورت درگیری جنگ تمام عیار یا کاملا بازنده خواهد بود، یا بخش های از اراضی خود را به شمول دهلیز "زانگیزور" از دست خواهد داد.

از آنجائیکه کشور های دیگر اهداف ستراتیژیک خودشان را دنبال می نمایند، بنابراین در صورت کمزوری واضح ارمنستان در تصادم نظامی به داد آن نخواهند رسید. گرچه ارمنستان شاید برای اولین بار در تاریخ چانس آنرا به دست آورده تا از ائتلافیون به یک ترتیبی به نفع خود استفاده نماید، آذربایجان را به کم "ائتلافیون" "مجازات" نماید و معادله را تا یک حدی به نفع خود تغییر دهد.

روسیه - به نظر می رسد که روسیه در حال حاضر علاقمند ائتلاف ها در حوزه جنوب قفقاز (آسیای صغیر) نیست. ارمنستان پس از حوادث سال ۲۰۲۰ اهمیت ستراتیژیک خود را بدای روسیه از دست داده، و علاقمند حمایت از آن نیست. مسکو نمی خواهد پیوند های عمیق سیاسی- اقتصادی و تاریخی آن با جهات ترک تبار صدمه ببیند. جهان ترک برای روسیه متحد لایه اول است. بنابراین، اگر روسیه اقداماتی را به جانبداری از ارمنستان بردارد، در این صورت مطمئنا مناسبات آن با ترکیه، آذربایجان و سایر کشور های ترک تبار به شدت صدمه خواهد دید و در اوضاعی سیاسی - نظامی کنونی عواقب غیر قابل پیش بینی در پی خواهد داشت. بنابراین، روسیه به گمان اغلب به همچو اقدامی متوسل نخواهد شد.

قابل ذکر است که صدراعظم بر حال ارمنستان نیکول پاشینیان و پالیسی حکومت آن در شکل گیری موضعگیری کنونی مسکو نقش اساسی را بازی نمود: پاشینیان طی حداقل یک سال اخیر پیوسته از پالیسی روسیه در جهت ارمنستان و جنوب قفقاز انتقاد کرد، سازمان پیمان امنیت دسته جمعی را یک "سازمان منفعل" و عضویت کشورش را در آن "بیهوده" خواند. و بالاخره در آخرین اقدام همکاری های خود را با این سازمان منجمد ساخت. در عین حال روابط خود را یک سره با اروپا، ناتو در استقامت های مختلف تحکیم بخشید، کمک های نظامی - لوژیستیکی کشورهای فرامنطقه را به ارمنستان جاری ساخت، دشمن روسیه، زیلینسکی را به کشور خود دعوت کرد و به ده ها اقدام دیگری که در تضاد مستقیم با منافع روسیه قرار داد دست زد.

ارمنستان با به انجماد در آوردن مناسبات اش با پیمان امنیت دسته جمعی که برخلاف سازمان شانگهای در محوریت روسیه قرار دارد، قصد دارد روسیه را در آینده از اشتراک در هرگونه پروسه های مذاکره ای دور نگهدارد؛ در عین حال، ارمنستان ناخود آگاه روسیه را از مسوولیت در جنگ که به احتمال قوی در آینده نزدیک بوقوع خواهد پیوست (جائیکه روسیه بدون آنهام علاقمندی برای اشتراک در آن ندارد) آزاد ساخت. روسیه یگان بار اعلام می دارد که ایجاد دهلیز "زانیگور" به نفع اش است. اینکه در عقب این گفته چه رازی نهفته و اینکه دهلیز تا کدام حد واقعا در تطابق با منافع مسکو در منطقه پیوند دارد، زمان نشان خواهد داد. طوریکه در بالا تذکر یافت ایجاد دهلیز قبل از همه به سود ترکیه و آذربایجان است. در اواسط ماه فیبروری، ولادیمیر پوتین قرار بود به دیدار رجب طیب اردوغان عازم ترکیه گردد، لیکن منابع رسمی روسیه خبر دادند که این سفر تا آخر اپریل سال جاری به تعویق افتاده است. چرا سفر پوتین به تعویق افتاد؟

گرچه در اوسط ماه اپریل مراسم تحلیف ولادیمیر پوتین پس از پیروزی حتمی در انتخابات عنقریب ریاست جا خواهد داشت و پوتین مصروف خواهد بود، لیکن عده ای از کارشناسان به آن باور اند که پوتین و اردوغان علاقمند اند دینامیک پیشرفت اوضاع را در تیاتر نظامی - سیاسی قفقاز جنوبی و تشکیل ائتلاف ضد آذربایجان - ترکیه تعقیب نمایند. اردوغان، در حال حاضر بالای یگانه کسی که می تواند حساب نماید ولادیمیر پوتین است. جمع بندی آنچه در بالا نگاشته شد :

- در سال جاری، تشدید اوضاع را در امتداد بحیره سیاه شاهد خواهیم بود.
- شکل گیری ائتلاف ضد آذربایجان- ترکیه به مرحله نهائی صعود خواهد نمود، و احتمال وقوع منازعه را در آسیای صغیر (قفقاز جنوبی) تشدید خواهد بخشید.
- پس از دهم مارچ (ضرب الاجل اسرائیل به فلسطینی ها)، مرحله بعدی تشدید تنشج را در حوزه شرق میانه که اثر مستقیم بالای قفقاز جنوبی (آسیای صغیر دارد) شاهد خواهیم بود .

<https://t.me/JANVITTAG/4135>

د پانو شمیره: له 5 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خیر و لولئ